
² Tevens vond toen de presentatie plaats van de katholieke pendant van de *BNPP*: *Bibliografie van Katholieke Nederlandse Periodieken*. Onder eindred. van Otto S. Lankhorst, 1 (*Dag- en weekbladpers*), Nijmegen 1999. Zie ook de recensie van *Tien jaar BNPP en BKNP* 1 in: *DNK* 55, 74-75. Tot op heden werd de *BKNP*-reeks niet voortgezet.

³ De digitale versie van *BNPP* wordt door mij verder als *BNPPD* aangeduid; adres: <http://www.hdc.vu.nl/bnpp>. Op de *BNPPD*-site staan de aanvankelijk ingevoerde titels in HTML-formaat en de latere in PDF-formaat. Het is [aldus een mededeling van het HDC] de bedoeling dat uiteindelijk alle titels als PDF-bestand op de site zullen worden geplaatst. Dit laatste heeft voor de gebruiker het voordeel dat (via de optie 'kolom selecteren' in de werkbalk) stukken tekst gemakkelijk (via de opties knippen en plakken; Ctrl-C en Ctrl-V) in het eigen document kunnen worden geplaatst. Ook het downloaden van bestanden op de eigen computer is daarmee gemakkelijker geworden.

⁴ De keuze is niet toevallig: *WiL* was mij als tijdschrift van de Groninger godgeleerden reeds lang bekend; van *BZ* raadpleegde ik vele jaargangen voor de studie: 'Overschot op de Nederlandse kandidatenmarkt: een bron van overzeese predikanten, hulppredikers, enz. (1829-1872)', in: *DNK* 66 (juli 2007), 17-52.

van deze omvang te vervaardigen. Inmiddels waren namelijk de ontwikkelingen op automatiseringsgebied zover voortgeschreden, dat een digitale uitgave een goed alternatief bood. De eventuele nadelen van een digitale publicatie – bijvoorbeeld de duurzaamheid van de aldus opgeslagen gegevens en het auteursrecht – bleken gering vergeleken bij de voordelen: grote toegankelijkheid, ruime mogelijkheden voor opslag, snelle zoekmethoden en eenvoudige kopieermogelijkheden. In 1998 werd daarom besloten de *BNPP* niet in boekvorm, maar op internet te aan te bieden. Op 26 april 1999 werd tijdens een klein congres over 'Anderhalve eeuw protestantse periodieke pers', naast een verslag getiteld *Tien jaar BNPP*,² ook de eerste internet-versie van het *BNPP*-project (*BNPPD*)³ gepresenteerd.

Later werd het besluit van 1998 gedeeltelijk teruggedenkt: naast de digitale zou men tevens beginnen aan een gedrukte versie. Dientengevolge werd op 2 november 2004 met enige feestelijkheid het eerste deel van de *BNPP* ten doop gehouden. Er werden daarin 400 titels beschreven. Op 10 november 2006 volgde het tweede en op 9 november 2007 het derde deel; daarmee werd een totaal van 1200 beschreven titels bereikt. De vaart zit er dus wel in bij dit project. Twintig jaar na dato is reeds veel bereikt. Dit mede dankzij de noeste arbeid van een groot aantal vrijwilligers. In de loop van de afgelopen twee decennia hebben wel zo'n zestig personen een bijdrage aan de onderneming geleverd. Namens de gebruikers wordt hun bij dezen dank gebracht voor hun naspeuringen. Dank ook aan de uitgever die alle gegevens ondergebracht in een zeer verzorgde typografie en mooi gebonden banden, voorzien van twee leeslinten.

BNPP I en II bleven in dit tijdschrift onbesproken. De verschijning van *BNPP* III vormt daarom een goede aanleiding om aan de thans verschenen delen een recensieartikel te wijden. Na een overzicht van het apparaat dat in *BNPP(D)* wordt gehanteerd en een beknopte opsomming van hetgeen er alzo in de drie banden te vinden is, volgt een nadere beschouwing van twee daarin beschreven periodieken: de *Boekzaal (BZ)* en *Waarheid in Liefde (WiL)*.⁴ Daarna een oefening in het gebruik van de *BNPP* en de *BNPPD* aan het hand van het onderwerp 'kerkbladen'. Het geheel wordt afgesloten met een terugblik waarin tevens zal worden ingegaan op de vraag: gedrukt of digitaal?

Drie delen bnpp: inleiding en toegangen

Een eerste kennismaking en vergelijking van de drie delen leert dat de *Eerste proeve* van 1995 goed was opgezet. Van de toen gehanteerde 22 rubrieken verviel er in de loop van het proces slechts één, namelijk '21. vindplaats(en)'.⁵ Het bleek namelijk niet